

POSTANOWIENIE

19 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 stycznia 2024 r. w Warszawie
zażalenia B. B.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie

z 18 lipca 2023 r., VII WSC 10/23 (VII Ca 713/22)

w sprawie z powództwa Z. J.

przeciwko B. B. i J. J.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

I. oddala wniosek o zawieszenie postępowania;

II. oddala zażalenie;

III zasądza od B. B. na rzecz Z. J. kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażalenowego.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 16 lipca 2023 roku (k. 707) Sąd Okręgowy w Koszalinie odrzucił skargę kasacyjną pozwanej B.B. od wyroku tego Sądu z 7 kwietnia 2023 roku, wydanego w sprawie VII Ca 713/22, jako nieopłaconą.

Sąd Okręgowy wskazał, że skarga kasacyjna została wniesiona przez reprezentującego pozwaną profesjonalnego pełnomocnika i zawierała wniosek o zwolnienie skarżącej od kosztów sądowych. Postanowieniem z 27 czerwca 2023 roku Sąd Okręgowy zwolnił pozwaną B.B. od kosztów sądowych w zakresie opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 2 000 zł, oddalając wniosek w pozostałej części (k. 687). Postanowienie zostało doręczone pełnomocnikowi

pozwanej 29 czerwca 2023 roku (*k.* 691). Tygodniowy termin na opłacenie części opłaty od skargi kasacyjnej, od obowiązku uiszczenia której pozwana nie została zwolniona upłynął bezskutecznie 6 lipca 2023 roku. Pozwana uiszczała tę część opłaty dopiero 12 lipca 2023 roku. 4 lipca 2023 roku pełnomocnik pozwanej złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia postanowienia z 27 czerwca 2023 roku, który to wniosek został odrzucony postanowieniem z 11 lipca 2023 roku (*k.* 697).

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła pozwana, zarzucając naruszenie art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r. poz. 1125 z późn. zm.; dalej: "u.k.s.c.") oraz art. 49 k.p.c.

Wskazując na ten zarzut, pozwana domagała się uchylenia zaskarżonego postanowienia oraz poprzedzającego go postanowienia o odrzuceniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z dnia z 27 czerwca 2023 roku.

W odpowiedzi na zażalenie strona powodowa wniosła o jego oddalenie i o zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania zainicjowanego jego wniesieniem.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. W pierwszej kolejności należy podnieść, że wobec niezamieszczenia w zażaleniu wniosku o rozpoznanie przez Sąd Najwyższy postanowienia odmawiającego zwolnienia pozwanej od kosztów sądowych w części, opartego na art. 380 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., zasadność odmowy zwolnienia pozwanej od opłaty od skargi pozostaje poza zakresem rozpoznania Sądu Najwyższego. W orzecznictwie utrwalony jest bowiem pogląd, że zgłoszenia takiego wniosku nie można przyjąć w sposób dorozumiany, jeżeli zażalenie sporządzone jest przez profesjonalnego pełnomocnika (zob. np. postanowienia SN: z 7 listopada 2006 r., I CZ 53/06; z 22 stycznia 2010 r., V CZ 62/09; z 23 marca 2011 r., V CZ 117/10; z 11 października 2012 r., III CZ 72/12; z 21 listopada 2012 r., V CZ 51/12).

Sąd Okręgowy prawidłowo w ustalonych w sprawie okolicznościach zastosował art. 112 ust. 3 u.k.s.c. zgodnie z którym, jeżeli w sprawie został złożony wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, który został prawomocnie oddalony,

przewodniczący nie wzywa strony do uiszczenia opłaty od pisma, na podstawie art. 130 k.p.c., o ile pismo podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub zaskarżenia, a pismo zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.

Powyższy przepis dotyczy oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych zarówno w całości, jak i w części (zob. np. postanowienia SN: z 3 lutego 2011 r., I CZ 172/11; z 28 września 2011 r., I CZ 86/11; z 9 listopada 2011 r., II CZ 88/11). Została w nim wyłączona zasada przewidziana w art. 112 ust. 2 u.k.s.c., wedle której - jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodniczący wzywa stronę do opłacenia złożonego pisma na podstawie art. 130 k.p.c.

Artykuł 112 ust. 3 u.k.s.c. nie tylko wyznacza termin do uiszczenia opłaty w razie prawomocnego oddalenia (również w części) wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, ale jednocześnie wyłącza możliwość wdrożenia postępowania naprawczego z art. 130 § 1 k.p.c., co oznacza, że profesjonalny pełnomocnik powinien sam obliczyć i uiścić należną opłatę (zob. postanowienie SN z 21 lipca 2011 r., V CZ 30/11).

W uchwale 7 sędziów - zasadzie prawnej z 16 marca 2017 r., III CZP 82/16 (OSNC 2017, nr 7-8, poz. 75), Sąd Najwyższy przesądził, że w razie wniesienia przez stronę zastępowaną przez profesjonalnego pełnomocnika skargi kasacyjnej, od której pobiera się opłatę stałą lub stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub w części wniosek o zwolnienie skarżącego od kosztów sądowych oraz bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., odrzuca skargę kasacyjną. Podobnie w uchwale z 26 kwietnia 2022 r., III CZP 82/22 (Biul. SN 2022, nr 34), Sąd Najwyższy wskazał, że art. 112 ust. 3 u.k.s.c. uchyla obowiązek wezwania do uiszczenia opłaty w wysokości stałej lub stosunkowej, obliczonej od wskazanej

przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia, od nieopłaconej apelacji wniesionej przez radcę prawnego w sytuacji, gdy doszło do oddalenia jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i ma ten skutek, że termin do uiszczenia opłaty rozpoczyna bieg od chwili doręczenia stronie postanowienia o oddaleniu tego wniosku.

W niniejszej sprawie pozwana została zwolniona od obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej ponad kwotę 2 000 zł, a w pozostałym zakresie jej wniosek o zwolnienie od kosztów został oddalony. Wobec częściowego oddalenia wniosku - pełnomocnik pozwanej był zatem zobowiązany do uiszczenia brakującej części opłaty od skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym od dnia doręczenia postanowienia Sądu Okręgowego z 27 czerwca 2023 roku, czyli do 6 lipca 2023 roku. Ten termin nie został przez niego dotrzymany.

Dla oceny terminowości uiszczenia pozostałej części opłaty bez znaczenia pozostaje okoliczność, że 4 lipca 2023 roku pełnomocnik pozwanej złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia postanowienia z 27 czerwca 2023 roku i doręczenie jego odpisu z uzasadnieniem. Wniosek ten został prawidłowo przez Sąd Okręgowy odrzucony, albowiem w stanie prawnym obowiązującym w dacie wydania postanowienia z 27 czerwca 2023 roku było ono niezaskarżalne. Orzeczenie to może podlegać jedynie kontroli w razie wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej z powodu nieuiszczenia przez stronę skarżącą opłaty od skargi (w związku z odmową przyznania jej zwolnienia od kosztów sądowych). Złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia postanowienia sądu drugiej instancji o zwolnieniu od kosztów sądowych w części nie przedłuża terminu do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w części, w której strona nie została zwolniona od jej uiszczenia; nie powoduje również przesunięcia początku tego terminu, który liczony jest od doręczenia stronie (jej pełnomocnikowi) postanowienia o oddaleniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych w całości lub w części.

Mając powyższe na względzie – Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. – orzekł jak w sentencji.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego znajduje swoją podstawę w art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art.: 398²¹, 391 § 1, 397 § 3, 98 § 1 i § 3 k.p.c. oraz w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra

Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2023 poz. 1964).

[wr]

[ał]